

Balears: molts pobres i pocs molt rics

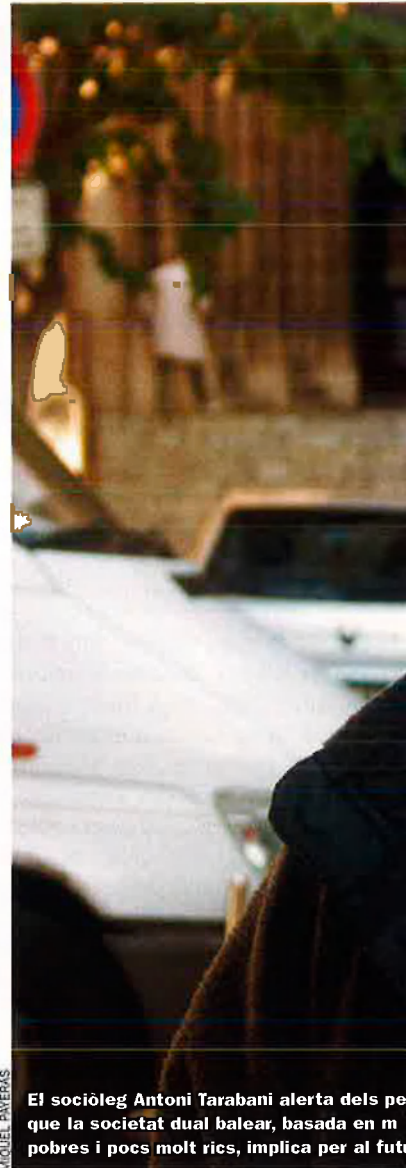
Les diferències econòmiques s'accentuen a Balears, amb perills potencials de tota mena.

Prop del 52% dels balears que fan les declaracions a Hisenda l'any 2003 justificaren ingressos per sota dels 12.000 euros anuals. Xifres que agermanen les Illes amb les comunitats de l'estat que presenten menys desenvolupament econòmic, com per exemple Castella-Lleó (5,23%), Galícia (57,27%), Castella-la Manxa (58,24%) o Extremadura (63,35%). És cert, també, que altres comunitats, riques, com el País Valencià (54,33%) i Canàries (52,25%) tenen dades d'ingressos oficials semblants, igual com algunes amb nivell de desenvolupament econòmic mitjà com Múrcia (55,34%) o Andalusia (55,22%). Per aquest costat, per tant, les Balears no són cap excepció dins del panorama estatal. Tampoc per l'extrem oposat, el dels nivells de rendes més altes, ja que les Illes compten amb un 11,12% de declaracions que superen els 30.000 euros, la qual cosa uneix les Balears amb les autonomies més riques, com Madrid (18,38%) i Catalunya (13,78%). Aleshores, quina és la peculiaritat de l'estructura d'ingressos a les Illes?

Molts pobres, i pocs molt rics. La resposta a la pregunta és que cap autonomia presenta com Balears desequilibris tan intensos o, dit d'una altra manera, un base social tan àmplia molt pobre al costat d'una minoria que és molt rica. No hi ha dubte que tots els indicadors macroeconòmics perfilen les Illes amb un desenvolupament econòmic considerable, comparable si fa no fa a qualsevol altra autonomia rica de l'es-

tat. Tanmateix, quan s'aprofundeix una mica, com ho permeten fer les dades de l'Agència Tributària reproduïdes al quadre adjunt, es pot observar immediatament que la distribució de la riquesa no és homogènia. Tot al contrari, a les Balears hi ha tants pobres com a les comunitats més pobres de l'estat i també tanta població molt rica com en les comunitats on més n'hi ha. En cap altra comunitat, però, els dos fenòmens extrems es donen alhora i, a més, tampoc en cap altre indret de l'estat els consumidors no han d'afrontar uns preus inflats per la insularitat i sense cap compensació. El resultat és que la població que percep menys ingressos encara rep un càstig afegit. A més, la gent amb ingressos mitjans (entre 12.000 i 30.000 euros), com es considera la classe mitjana, representa només un 37% de la població, mentre que el mateix índex estatal és quasi del 45%. Què signifiquen aquestes xifres?

Per al sociòleg Antoni Tarabini, president de la Fundació Gadeso (Gabinet d'Estudis Socials), que es dedica a analitzar la societat balear, el més evident és "que els extrems s'estan disparant,

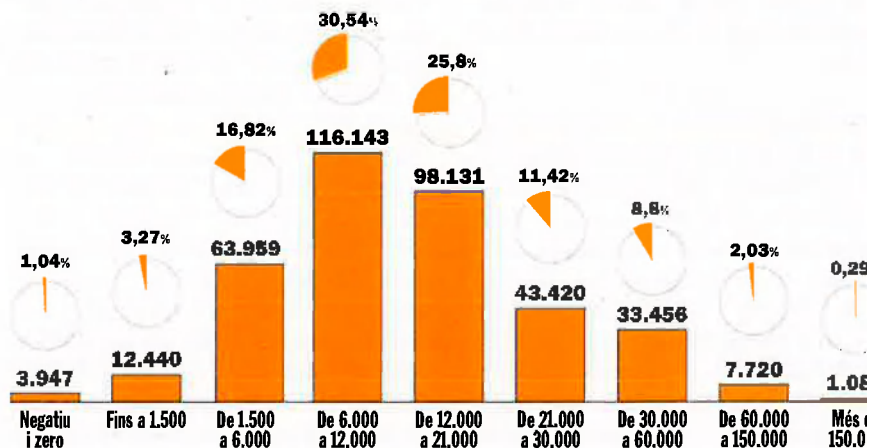

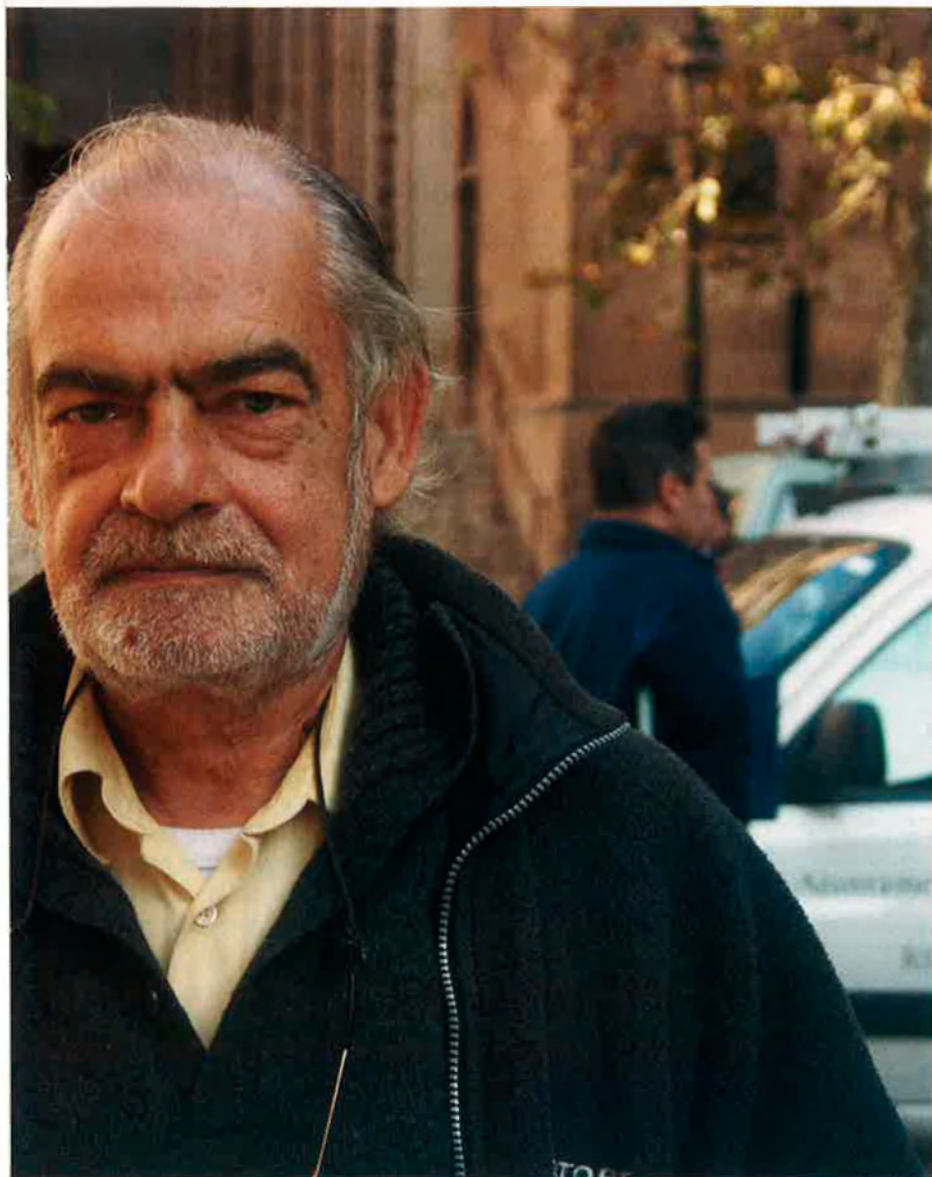
MIQUEL PAVERAS

El sociòleg Antoni Tarabini alerta dels perills que la societat dual balear, basada en molts pobres i pocs molt rics, implica per al futur.

Declaracions d'IRPF a Balears el 2003

Dades en euros

cada cop hi ha més diferència i res no augura que s'aturi aquesta dinàmica, sinó tot al contrari: cada vegada serà pitjor". Al seu parer l'estructura socioeconòmica profunda que es pot deduir d'aquestes dades, i de moltes altres amb les quals treballa el seu Gabinet, recorda molt la del segle XIX, per les enormes diferències existents. "A més –afegeix–, perquè és molt difícil superar les barreres socioeconòmiques que, en la pràctica, estan determinades gairebé per naixement en la classe social més feble. Vull dir que, per exemple, Balears és la comunitat autònoma amb més deserció escolar quan s'acaba la primària, fenomen que afecta sobretot els fills de classe social amb menys recursos. Aquests al·lots estan condemnats en la immensa majoria als ingressos in-

feriors, sense cap possibilitat, per manca de qualificació, de progressió econòmica. Hem creat una societat dual: rics i pobres. I això és així sobretot perquè l'empresariat illenc no aposta per cap valor afegit, per la tecnologia, sinó que, com el seu avantpassat del segle XIX, fixa el benefici en la reducció de costos laborals, cosa que només pot passar si, com es dona actualment –tot i que ningú no en vol parlar, en públic–, se sacrifica la qualificació professional. Ara mateix un altre exemple es percep: antics immigrants que han adquirit qualificació professional se'n van cap a la Península i són substituïts per mà d'obra immigrada, molta d'estrangera, sense cap qualificació."

I què passa amb la classe mitjana? El sociòleg considera que, de moment, no

és conscient de les amenaces que li esperen: "Viu cada cop més endeutada, no debades les famílies balears són les que manifesten més dificultats per arribar a final de mes de tot l'estat, però com que encara pot anar tirant, no es planteja res més. El que passa, però, és que amb una inflació que torna a anar a l'alça i amb el preu del diner que augmenta, a més de l'Euribor que s'incrementa progressivament, el futur no li és gens esplendorós, perquè si ara està endeutada fins al coll, en el moment en què els deutes li comportin una disminució d'ingressos anuals que l'afectin seriosament deixarà de consumir tant com ara, i no oblidem que l'economia balear té en el consum intern un dels pilars fonamentals." Una de les explicacions de per què no hi ha un daltabaix social, davant d'aquestes xifres, és la quantitat de diner negre que circula. Tarabini ho accepta, però recorda que "la situació d'ara no és comparable amb la de fa cinc o deu anys, perquè els sectors amb diners negres per a la mà d'obra estrangulen aquesta via d'ingressos. El que està passant és que els sous reals s'anivellen als oficials, i és per aquí per on la classe més pobre i la mitjana perd poder adquisitiu. D'altra banda, no es pot oblidar que una gran quantitat de feines de poca o nul·la qualificació –certs administratius, dependents...– no tenen cap ingrés en negre i són les que estan més amenaçades. Això planteja un risc social enorme de conflictes que ara ja es pot detectar".

El perfil que donen les dades de l'Agència Tributària és preocupant perquè, segons el sociòleg, mostren "una societat de compartiments gairebé estancs, que a mitjà termini, en potser deu o quinze anys, manifestarà greus problemes socials. [...] Sens dubte serà un drama per a milers de persones que s'adonaran, llavors sí, de la impossibilitat de millorar, ni ells ni els seus fills. Quan s'hagi desfet el miratge dels diners fàcils basats en l'explotació del territori, en feines sense qualificació professional, en empreses sense competitivitat..., serà terreny abonat per a conflictes i potser per a l'aparició de partits polítics demagògics, populistes, de missatge racista, amb conseqüències imprevisibles".

Miquel Payeras